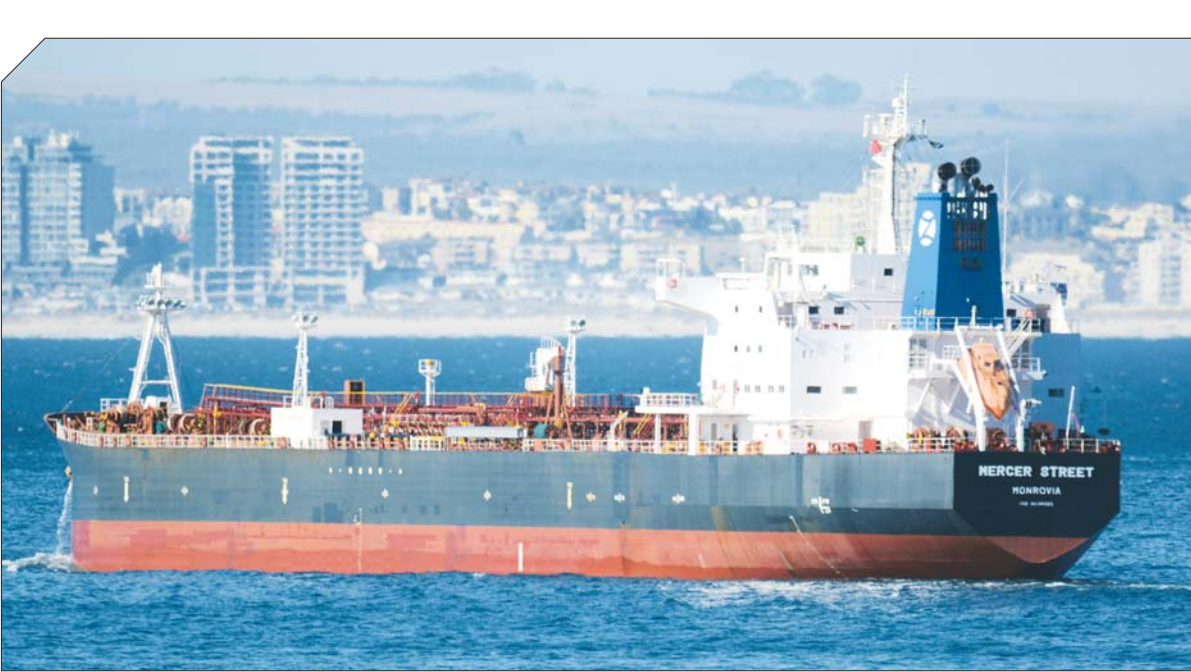

بررسی داده‌ها نشان می‌دهد که وضعیت اقتصاد کشورهای مختلف در شرایط شکننده‌ای قرار گرفته است

جهان خسته

کشتی‌های نفتکش

شرق؛ **شعله‌های جنگ روسیه و اوکراین** دامان بازارهای جهانی را گرفته است. پس از موج م تلاطمی که جنگ در بازار غذای جهان به راه انداخت، حالا بازار انرژی سست و ناپایدار شده و نگرانی‌های زیادی برای اقتصادهای بزرگ دنیا ایجاد کرده است. تا آنجا که تورم انگلیس پس از حدود چهار دهه دورقمی شده است و آرزوی یورو به پایین‌ترین سطح دو دهه اخیر سقوط کرده است. به جز این گزارش‌های متعددی از کندشدن رشد اقتصادی جهان منتشر شده است. البته این گزارش‌ها تنها محدود به کشورهای اروپایی نمی‌شود و اکنون‌میست از کاهش رشد تولید صنعتی چین گزارش داده و سازمان خواروبار جهانی (فائو) پیش‌بینی می‌کند که جنگ باعث ناامنی غذایی و رشد سوءتغذیه در خاورمیانه و شمال آفریقا می‌شود.

زغال‌سنگ روسیه به شمار می‌رفته و حالا با این ممنوعیت روسیه حدود هشت میلیارد یورو (۸٫۳ میلیارد دلار) ضرر خواهد کرد.

البته منتظرشدن روسیه از این تحریم‌ها دور از ذهن هم نبود؛ چراکه روسیه همواره حتی بیشتر از اتحادیه اروپا، وابسته به صادرات گازش به اروپا بوده است. گواه این ادعا آنجاست‌که طبق آمارها تنها ۱۶ درصد صادرات گاز روسیه از طریق مایع‌سازی (ال‌ان جی) انجام می‌شود، ظرفیت صادراتش از طریق خط لوله روسیه به چین نیز هنوز تکمیل نشده و گرچه قرار است تا چند سال آینده به ۵۰ میلیارد مترمکعب برسد؛ ولی سال گذشته روسیه تنها ۱۰ میلیارد مترمکعب گاز از طریق این خط لوله تحویل چین داده است.

با این حساب بدون بازار اروپا، حتی اگر ظرفیت خط لوله صادرات گاز روسیه به چین تکمیل شود، باز هم روسیه تنها قادر به صادرات سالانه ۹۰ میلیارد مترمکعب گاز خواهد بود؛ درحالی‌که سال میلادی گذشته بیش از ۲۵۰ میلیارد مترمکعب صادرات گاز داشته و بیش از ۸۰ درصد آن راهی اروپا شده بود. حتی ترکیه نیز سال گذشته ۲۴ میلیارد مترمکعب واردات گاز از روسیه داشت. در کل سال ۲۰۲۱، ۴۰ میلیارد مترمکعب از صادرات گاز روسیه از طریق ال‌ان‌جی بود و تقریبا نصف آن نیز راهی بازارهای اروپایی شد.

اروپا به انرژی ایران نیاز ندارد

هرچند که برخی اخبار تبلیغاتی از برگ برنده برخی کشورها در آشوب اقتصاد جهان پس از جنگ می‌گویند؛ اما داده‌های اقتصادی نشان می‌دهد که بیشتر این اخبار صرفا محتوای تبلیغاتی دارد.

به‌عنوان مثال برخی اخبار از اهرم فشار ایران بر بازار انرژی جهان می‌گویند؛ اما این ادعا را کارشناسان انرژی قبول ندارند. به‌تازگی اتاق بازرگانی ایران از

اقتصاد جهان در وضعیت شکننده

پس از شیوع کرونا، چندی است که بحران جنگ روسیه و اوکراین دامان اقتصادهای جهان را گرفته است. با شروع جنگ جهش قیمت غذا در بازارهای جهان خبرساز شد و کشورهای ثروتمندی مانند چین به ذخیره‌سازی حجم درخور توجهی از غذای موجود در بازارها روی آوردند و سازمان جهانی خواروبار کشاورزی با فائو پیش‌بینی کرد که کمبود مواد غذایی در کشورهای فقیرتر و رشد بیشتر قیمت غذا در این کشورها موجب تشدید سوءتغذیه در مناطقی از جهان خواهد شد. در گزارش فائو شمال آفریقا و خاورمیانه ازجمله مناطقی است که فائو برای تشدید ناامنی غذایی در آن ابراز نگرانی می‌کند. اما بحران جنگ روسیه و اوکراین به بازارهای غذا خلاصه نشد و حالا بازار انرژی ملامطم شده است. ضربات پی‌درپی جنگ بر بیکره اقتصاد جهان در حالی رخ می‌دهد که اقتصاد جهان بیش‌ازاین شیوع سهمناک کرونا را تجربه کرده بود. حالا بنا بر گزارش رویترز تورم انگلیس پس از چهار دهه دورقمی شده و از ۱۰ درصد عبور کرده است.

همچنین اکنون‌میست نوشته است که نشانه‌های نگران‌کننده درباره فضای اقتصادی دنیا به چشم می‌خورند و در بسیاری از کشورها مردم جوری رفتار می‌کنند که انکار در دوران رکود به سر می‌بریم. در کشورهای ثروتمند OECD که بیش از ۶۰ درصد تولید ناخالص داخلی جهان را به خود اختصاص می‌دهند، اعتماد مصرف‌کننده حتی در قیاس با روزهای شروع همه‌گیری کرونا کاهش یافته و مصرف‌کنندگان آمریکایی درباره وضعیت مالی خود ناراضی‌تر شده‌اند.

در این گزارش قید شده که کندشدن رشد اقتصادی منحصر به اروپا و آمریکا نیست و تولید صنعتی چین حدود سه درصد و خرده‌فروشی نیز بیش از ۱۱ درصد در قیاس با سال گذشته کاهش یافته‌اند. این موضوع در حالی رخ می‌دهد که موضوع بحران آب و تأثیرات آن بر اقتصاد جهانی و کشاورزی هم یکی دیگر از موضوعاتی است که رسانه‌های جهان به‌تازگی به آن پرداخته و اعلام می‌کنند که مجموع این موارد وضعیت اقتصاد جهان را در شرایط شکننده‌ای قرار داده است. در بازار انرژی هم بلومبرگ نوشته است که در پی جهش چشمگیر قیمت گاز در بازارهای جهانی، قیمت برق در فرانسه و آلمان به رکورد تاریخی ۹۰۰ یورو برای هر مگاوات ساعت رسید که ۱۰۰ برابر قیمت‌های مدت مشابه سال گذشته است. در این گزارش تأکید می‌شود که جهش قیمت برق در فرانسه به دنبال آن رخ داد که شرکت «الکتریسیته دو فرانس» اعلام کرد بازگشت نیروگاه‌های هسته‌ای خاموش‌شده به مدار زمان‌بر خواهد بود. نیروگاه‌های هسته‌ای خاموش فرانسه با ظرفیت حدود ۸۰۴ گیگاوات، سهمی ۱۴ درصدی در تولید برق هسته‌ای این کشور دارد. فرانسه که در سال‌های گذشته همواره صادرکننده برق به آلمان و بریتانیا بود، امسال احتمالا به واردکننده برق تبدیل شود.

همچنین تولید برق اروپا به خاطر خشک‌سالی‌ها و افت توان تولید برقابی و همچنین کاهش واردات گاز روسیه، با چالش مواجه شده و قیمت برق اوج گرفته است. قیمت گاز هم‌اکنون در بازارهای اروپایی به بالای سه دلار برای هر مترمکعب رسیده که شش برابر ماه مشابه سال گذشته است. در همین زمینه سازمان‌های غیردولتی هشدار داده‌اند که میلیون‌ها نفر در اروپا به زیر خط فقر خواهند رفت. بلومبرگ در گزارش دیگری می‌نویسد که با عمیق‌ترشدن بحران انرژی اروپا، یورو به زیر ۹۹ سنت آمریکا سقوط کرد و به پایین‌ترین سطح در دو دهه اخیر رسید و کشورهای اروپایی ناچار شده‌اند بسته‌های حمایتی مانند یارانه و کاهش مالیات را برای شهروندان خود در نظر بگیرند.

روسیه هم در بازار انرژی بازنده شد

اروپا مقصد نیمی از صادرات نفت، ۸۰ درصد صادرات گاز و یک چهارم صادرات زغال‌سنگ از روسیه بوده است.

به گزارش یورونیوز و به گفته تیم مک فی، سخنگوی کمیسیون اروپا، تحریم روسیه توانسته درآمد این کشور را از صادرات انرژی به طور چشمگیری کاهش دهد. به‌عنوان مثال تحریم زغال‌سنگ روسیه توانسته تأثیر درخور توجهی بر درآمد صادرات انرژی روسیه داشته باشد؛ چراکه بلوک اروپا بزرگ‌ترین واردکننده

توضیح تواینر به یک گزارش «شرق»

به جای خاموشی، ساعات کار صنایع جابه‌جا شد

شرکت تواینر در واکنش به گزارش «تنگنای برق» روزنامه «شرق»، توضیحاتی را ارسال کرده است که در ادامه می‌بینید:

۱-در سال جاری و با تلاش‌های صورت‌گرفته، هیچ‌گونه خاموشی برنامه‌ریزی‌شده ناشی از کمبود تولید برق اعمال نشده است.

۲-همان‌گونه که در نشست خبری روز ۱۳ شهریورماه مدیرعامل شرکت تواینر نیز اشاره شد و براساس آمارهای رسمی و موثق، اگر ناترازی در سطح سال گذشته باقی مانده و کاهش نیافته بود، چراکه اگیر این میزان ناترازی وجود داشت، نەتنها هیچ‌گاه در سال جاری شاهد پایداری شبکه‌ی برق نبودیم، بلکه خاموشی‌هایی گسترده‌تر از تابستان ۱۴۰۰ نیز رخ می‌داد که تأمین پایدار برق در تابستان امسال، عدم بروز خاموشی، عدم افزایش قیمت کالاهای صنعتی و… شاهدهی برد استدلال‌های مطرح‌شده در مطلب مذکور است.

۳-ضمن اشاره به اینکه برق کشور در زمستان سال ۱۴۰۰ و تابستان امسال، با برنامه‌ریزی دقیق و هماهنگی با سایر دستگه‌ها مانند وزارتخانه‌های صمت، کشاورزی و نفت با پایداری کامل تأمین شده است و هیچ گروهی از مشترکان با محدودیت جدی مواجه نشده‌اند، تأکید می‌شود که برنامه‌های مدیریت بار برق همگی از نوع تشویق‌محور است که در مشترکان صنعتی، کشاورزی و خانگی در ازای مشارکت در آنها از پاداش‌های چند برابری نسبت به قیمت‌های مصوب برق برخوردار می‌شوند.

۴-برخلاف آنچه نگارنده در متن پرداخته، وزارت نیرو و تواینر هیچ‌گاه به دنبال پنهان‌کردن خاموشی نبوده‌اند، چراکه عملا چیزی عیان‌تر از خاموشی وجود ندارد و مردم و صاحبان صنایع نیز به‌وضوح نبود خاموشی را مشاهده کرده‌اند.

۵-همان‌گونه که در بند سه نیز به آن اشاره شد، امسال و برای نخستین بار، از ابتدای برنامه‌های مدیریت بار برق با هماهنگی وزارتخانه‌های نیرو و صمت انجام و تدوین و هم‌زمان با آغاز برنامه‌های مدیریت بار، نظرات اصلاحی در نشست‌هایی با رؤسای اصناف به‌ویژه فولاد و سیمان نیز دریافت شد تا نواقص این برنامه‌ها تا حد امکان برطرف شود. لازم به ذکر است که این برنامه‌ها همه از نوع تشویق‌محور است، به نحوی که مشترک برق در ازای مشارکت در این برنامه‌ها، از مشوق‌های تعریف‌شده استفاده و باعث کاهش بهای برق مصرفی وی می‌شود.

زبان هفت میلیارددلاری کسری برق به صنایع ایران در سال گذشته خبر داده و انجمن کارفرمایی پتروشیمی ایران از زبان ۶۸۲ میلیون دلاری قطع گاز به صنعت پتروشیمی برده برداشته است. نیویورک‌تایمز هم به‌تازگی در گزارشی به نقل از چند نفر از کارشناسان بین‌المللی انرژی نوشته که نیاز اصلی بازار اروپا گاز است که دراین‌باره ایران نمی‌تواند کمکی به اروپا کند؛ چراکه ایران هم تقریبا تمام گاز تولیدی‌اش را در داخل مصرف می‌کند و هم مسیر آماده‌ای برای انتقال گاز به اروپا ندارد.

طبق گزارش این نشریه حتی درباره نفت هم کمکی از دست ایران ساخته نیست؛ زیرا حتی اگر همین فردا توافقی حاصل شود، اجرای آن بیچیده و مرحله‌ای خواهد بود و احتمالا چند ماه طول می‌کشد تا تحریم‌ها علیه ایران لغو شود.

آنها می‌گویند که تردید نسبت به پایداری توافق برجام در دولت‌های آینده آمریکا موجب می‌شود که سرمایه خارجی به‌راحتی وارد صنعت نفت و گاز ایران نشود و با این حساب عرضه ایران در بازارهای جهانی دردی از زمستان اروپایی‌ها دوا نمی‌کند.

گزینه‌های جایگزین روسیه در بازار اروپا

با این حال اروپا حالا تقلا می‌کند که از مهلکه بحران‌های بازار انرژی جان سالم به در ببرد. مثلا آمریکا سال گذشته نزدیک ۲۴ میلیارد مترمکعب گاز مایع راهی اتحادیه اروپا کرد که بیش از دو برابر سال ۲۰۲۰ بوده است.

آمریکا توانایی صادرات بیش از ۵۰ میلیارد مترمکعب گاز مایع به اروپا در سال جاری میلادی را دارد. سال آینده نیز تولید گاز آمریکا ۱۴ میلیارد مترمکعب افزایش خواهد داشت. علاوه‌براین قطر نیز سال گذشته ۲۲ میلیارد مترمکعب صادرات گاز مایع به اروپا داشت؛ اما این کشور سالانه ۱۱۰ میلیارد مترمکعب

نیاز دارد. قطر به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان گاز مایع در جهان، در سال ۲۰۲۱ توانست ۱۰۰ میلیارد مترمکعب گاز مایع به اروپا صادر کند.

برنامه‌های محدودکننده سر گذاشتند. ۱۵- اجزای برنامه‌های مدیریت بار در همه کشورهای دنیا مرسوم است و ایران نیز با بهره‌گیری از تجارب سایر کشورها، نسبت به تقاضای خرید مواجه است که این موضوع بیانگر رشد تولید و تأمین تقاضای بیش از حد نیاز بازار است.

۱۰- تولید صنایع فولادی نیز نه به دلیل کاهش عرضه برق، بلکه به دلیل مشکلات زیرساختی در حوزه فناوری اطلاعات کاهش پیدا کرده است و میزان تولید آنها هیچ ارتباطی به برق ندارد. با این حال و براساس آنچه در بند سه نیز اشاره شد، برنامه‌ریزی‌ها برای تأمین برق این صنایع نیز انجام شده و حتی در صورت در مدار بودن این صنایع، بازهم برق آنها براساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده و تفاهم‌های از پیش صورت‌گرفته، قابل تأمین بود.

با استناد و اشاره به بندهای ۳ و ۵ این پاسخ، یادآور می‌شود که تمام برنامه‌های صنعت برق که در چهار ماه گرم سال (خرداد تا شهریور) با عنوان «برنامه‌های مدیریت بار» به اجرا درمی‌آید، به صورت تشویقی است. به طوری که مشترکان در ازای مشارکت در این برنامه‌ها، از مشوق‌های صنعت برق بهره‌مند می‌شوند. مهم‌ترین ویژگی این مشوق‌ها آن است که نرخ مشارکت در آنها، همواره چند برابر قیمت تمام‌شده برقی است که به مشترکان فروخته می‌شود و به همین دلیل، همواره سودی که در ازای مشارکت در برنامه‌ها نصیب مشترک می‌شود، از قیمت برق مصرفی بیشتر است.

۱۱-خاطر‌نشان می‌سازد که میزان بهره‌مندی مشترکان صنعتی از مشوق‌های صنعت برق از حدود ۴۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۳۹۹ به بیش از ۸۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ افزایش یافت. ۱۲- برق، صنعتی گران است که سرمایه‌گذاری برای احداث نیروگاه حداقل از زمان شروع مطالعات فنی، اجرایی، کسب مجوزها، آغاز عملیات اجرایی و… به ۳ تا ۵ سال زمان نیاز دارد تا واحد نیروگاهی وارد مدار شود.

۱۴- امسال و براساس آمار مستند، انرژی تحویلی به صنایع با افزایش ۱۳ درصدی انرژی تحویلی به ۴۴۰ صنعت عمده کشور از ۱۵ خردادماه تاکنون (دوره پیک) همراه بوده است. همچنین ۵۸۰ هزار واحد صنعتی که سال گذشته به همراه بخش خانگی درگیر مسائل خاموشی بودند، امسال را بدون خاموشی و بدون اعمال

ظرفیت صادرات گاز مایع دارد. اگرچه قطر قراردادهای بلندمدت با کشورهای آسیایی برای صادرات گاز دارد؛ اما قطر اعلام کرده است می‌تواند حداقل ۱۵ درصد سطح صادرات خود به اروپا را افزایش دهد.

الجزایر نیز سال قبل تولید گاز خود را با صعودی درخور توجه افزایش داد و صادراتش را از ۳۲ میلیارد مترمکعب در سال ۲۰۲۰ به ۴۷ میلیارد مترمکعب در سال گذشته رساند. بخش اعظم صادرات این کشور راهی اروپا می‌شود. هرچند درباره الجزایر انتظار نمی‌رود رشد تولید گاز این کشور ادامه داشته باشد.

دراین‌میان جمهوری آذربایجان نیز سال قبل برای اولین بار صادرات گاز به اروپا را آغاز کرد و پیش از هشت میلیارد مترمکعب گاز آماده تحویل به اروپا دارد. امسال نیز قرار است این رقم به ۱۱ میلیارد مترمکعب برسد و تا چند سال آینده دو برابر شود.

در کنار تمام این‌ها هفته گذشته تیم مک فی، سخنگوی کمیسیون اروپا، از کاهش استفاده از منابع انرژی فسیلی و افزایش سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر خبر داده و آن را تنها بخشی از طرح موسوم به ری‌پاور اتحادیه اروپا REPowerEU خوانده است.

با این حساب به نظر می‌رسد گرچه جایگزینی ۲۰۰ میلیارد مترمکعب واردات گاز روسیه برای اروپا آسان نیست؛ اما فرایند تأمین انرژی اروپا در حال انجام است و با اقدام اخیر هفت کشور صنعتی موسوم به گروه هفت مینی بر اعمال سقف قیمت برای نفت روسیه، به نظر می‌رسد که آتش جنگ به‌زودی در بازارهای جهان فروکش نمی‌کند و اتحادیه اروپا عزم خود را برای مقابله با روسیه جزم کرده است.

اروپا در بازار انرژی خود پیش‌بینی‌های لازم را داشته است

رضا پدیدار، عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران، در گفت‌وگو با «شرق» تأکید می‌کند: اروپاییان برای خود سبب انرژی تازه‌ای را تعیین کرده‌اند و البته مواجهه کشورهای اروپایی با چالش‌های بازار انرژی مسئله‌ای نیست که اروپا به‌تازگی با آن مواجه شده باشد؛ بلکه مسائل بازار انرژی برایشان موضوعی کهنه و قدیمی است و آنها به اندازه کافی تجربه مواجهه با این مسائل را دارند و می‌توانند آن را به خوبی مدیریت کنند. به‌عنوان مثال ما در ایران ۲۵میلیون و ۵۰۰ هزار خودرو داریم؛ درحالی‌که کشور آلمان ۸۵ میلیون خودرو دارد. چطور ما میزان سوخت خودروهایمان برای این اندازه خودرو با سوخت ۸۵ میلیون خودروی آلمان برابری می‌کند؟ این نشان می‌دهد آنها سال‌هاست همه چیزشان را برنامه‌ریزی کرده‌اند و در یک نمودار تولید و مصرف برای خود جایگاه مناسبی تعریف کرده‌اند. آن وقت ما که خودمان هم افراط و هم تفریط داریم، سعی داریم درباره نحوه تأمین سوخت کشورهای اروپایی اظهار نظر کنیم! ما اصلا در جایگاه اظهارنظر نیستیم. و تأکید می‌کند که «خودمان لازم داریم پیش از هر چیزی یک برنامه ساماندهی در نظام تولید و مصرف انرژی برای کشورمان تعریف کنیم».

سوخت پاک؛ برگ برنده اروپا

حمیدرضا صالحی، نایب‌رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران، هم به «شرق» می‌گوید که طبیعتا مصرف انرژی در اروپا اکنون کمی حساب‌شده‌تر است؛ ولی برای جلوگیری از بحران گزینه‌های جایگزین هم دارند. برای مثل به‌تازگی بار دیگر به سمت استفاده از زغال‌سنگ رفتند و در حال احیای نیروگاه‌های زغال‌سنگی‌شان هستند تا ترق‌شان به مشکل نخورد. هم‌زمان در حال توسعه سریع نیروگاه‌های بادی و خورشیدی‌شان هستند. از سال ۲۰۲۱ در بسیاری از کشورهای اروپا کاملا به سمت استفاده از منابع تجدیدپذیر رفتند و طبق آمار سال ۲۰۲۱، ۸۵ درصد سرمایه‌گذاری‌ها در صنعت برق، با هدف تولید برق از منابع تجدیدپذیر بوده است و فقط ۱۵ درصد برق حرارتی بوده است.

پایان حکومت سوخت‌های فسیلی

نایب‌رئیس کمیسیون انرژی آسیای می‌دهد: درحال‌حاضر بسیاری از کشورها از مرز ۵۰ درصد استفاده از منابع تجدیدپذیر رد شده‌اند. خود آلمان فقط از طریق نور خورشید پشت‌بام‌خانه‌ها ۳۷ هزار مگاوات برق تولید می‌کند. این عدد بزرگی است، آن هم وقتی که ما کل تولید برقمسان از منابع تجدیدپذیر زیر ۸۰۰ مگاوات است. تازه این فقط بخشی از فعالیت آنهاست. فقط هم آلمان نیست، تقریبا تمام اروپا این کار را کرده‌اند. به نظر من نهایتا تا سه سال آینده، با رویکرد اروپا نسبت صالحی تأکید می‌کنند: به نظر من نهایتا تا سه سال آینده، با رویکرد اروپا نسبت به استفاده از منابع تجدیدپذیر و سوخت پاک و سرمایه‌گذاری کلان بالای ۸۰ درصد روی آن، نیاز اروپا به سوخت روسیه کلا برطرف می‌شود. حتی ممکن است اروپا با سرعتی بیش از آنچه ما فکر می‌کنیم، به این هدف برسد. هم‌زمان با اینکه اقداماتی برای ارزان‌شدن انرژی و کاهش مصرف آن در پیش خواهند گرفت.

ادامه از صفحه اول

آغاز فصلی جدید

در نقض قانون اساسی

به طور مثال بخش ابتدایی اصل ۱۵۹ قانون اساسی به‌وضوح و به‌روشنی تأکید کرده است: «مرح رسمی تظلمات و شکایات، دادگستری است». بند اصل ۱۵۶ قانون اساسی نیز وظیفه «رسیدگی و صدور حکم درمورد تظلمات، تعديت‌ها، شکایات، حل‌وفصل دعای و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبه که قانون معین می‌کند» را بر عهده قوه قضائیه گذارده است. حقوق اساسی قوه مجریه و دولت نیز در اکثر بخش‌های مصوبه شورای عالی فضای مجازی نقض و عملا به نهادی خارج از دولت واگذار شده است. این اختیارات هم شامل سیاست‌گذاری می‌شود و هم شامل اجرا. در واقع با این مصوبه، دولت و وزارت ارتباطات به نهادهایی پایین‌دستی‌تر و بی‌اختیار خصوصا در سیاست‌گذاری تبدیل می‌شوند. از درجهٔ همین بخش از مصوبه یعنی تحدید حقوق اساسی دولت باز هم می‌توان تحدید بخش دیگری از حقوق اساسی مجلس را هم برداشت کرد. به این ترتیب که مجلس دارای اختیار و مسئولیت نظارت بر امور و مدیران اجرایی کشور است و برای اعمال این اختیار و مسئولیت قانون ابزارهای مختلفی در اختیار دارد که سؤال از وزرا و رئیس جمهوری و استیضاح آنها نیز از همین ابزارها هستند؛ اما با ترتیب‌های شورای عالی فضای مجازی اتخاذ کرده عملا امکان نظارت برای مجلس بر امور زیادی در حوزه فضای مجازی و فناوری اطلاعات از بین رفته است، چون دیگر اختیار سیاست‌گذاری و اجرا با دولت نیست. به نکته‌ای که اول همین نوشته گفته شد برمی‌گردیم و آن هم یادآوری تعلق و تعطیلی بخش‌هایی از حقوق ملت در قانون اساسی بود. باید گفت تحدید حقوق اساسی قوای سه‌گانه مطابق آنچه گفته شد نیز در واقع همان محدودسازی بیشتر حقوق ملت است. ملتی که امکان طرح شکایت از آنها سلب شده و نهادهای انتخابی آنها نیز یعنی مجلس و دولت در قانون‌گذاری، سیاست‌گذاری و اجرائیات مسائل مربوط به فضای مجازی مسلوب‌الانتخاب شده‌اند. آن هم در مسئله‌ای که به طور گسترده با امور اقتصادی، تحصیلی و آزادی‌های مردم ارتباط مستقیم دارد. نکته دیگر این است که با چنین نقض آشکاری علیه قوانین عادی و قانون اساسی کشور، متولیان نهاد «قانون» چگونه می‌خواهند مردم را به قانون‌گرایی احترام به قوانین و نظم عمومی فریادخوانند؟ آنچه رخ داده یکی از فرایندهای نقض قانون اساسی است که باعث آغاز فصل جدیدی در این خصوص می‌شود. فصلی که اگر در همین ابتدا مورد توجه قرار نگیرد، معلوم نیست پایانش به چه وضعی و با اختیار چه کسی خواهد بود.